

domstole, når der er uenighed om samvær og forældremyndighed.

§ 29 b skal sikre, at børn får mulighed for at komme til orde under forældrenes tvist om forældremyndighed eller samvær og derved får mulighed for at tilkendegive mulige ønsker og holdninger, inden der træffes afgørelse om deres fremtid. Reglen skal også tilgode børnenes retssikkerhed og er ikke udelukkende betragtes som en bevisregel. Som udgangspunkt skal der således føres en samtale med barnet, selv om sagen fra et afgørelsessynspunkt synes tilstrækkeligt oplyst.

Om der skal finde en samtale sted, afhænger under alle omstændigheder af en konkret vurdering i hver enkelt sag. Forarbejderne til § 29 b bemærker som bidrag hertil, at det ”i forbindelse med vurderingen af barnets modenhed må tillægges betydning, hvad den enkelte sag drejer sig om. Et barn vil således som udgangspunkt i en yngre alder kunne udtale sig om helt konkrete spørgsmål af mindre indgribende betydning (som f.eks. afhentning mv. i forbindelse med samvær), mens barnet normalt skal være ældre for at kunne udtale sig om spørgsmål af mere vidtrækkende karakter (som f.eks. ophævelse af samvær eller hvem af forældrene, der skal have forældremyndigheden)...”. Af forarbejderne fremgår endvidere, at det til brug ved vurderingen af, om barnet skal indkaldes til en samtale, anses for hensigtsmæssigt, at der forinden tales med forældrene for derigennem at få indsigt i sagens konfliktniveau, og om forældrene har en positiv holdning til, at barnet inddrages i sagen.

En anden måde at inddrage børn i sager om forældremyndighed og samvær er gennem børnesagkyndige undersøgelser. En børnesagkyndig undersøgelse er en undersøgelse, der foretages af en børnesagkyndig psykolog eller psykiater, og som indeholder en observation samt en psykologisk vurdering af begge forældre og/eller barnet. Både statsforvaltningen og domstolene kan iværksætte børnesagkyndige undersøgelser. En børnesagkyndig undersøgelse omfatter som udgangspunkt mindst to samtaler med forældrene hver for sig og med barnet. Herudover foretages som regel en direkte observation af samspillet mellem hver af forældrene og barnet, ligesom barnet og begge forældre – hvis det er muligt – ses samlet. Efter en konkret vurdering indhenter den børnesagkyndige undersøger eventuelt yderligere oplysninger, f.eks. fra daginstitution, skole, de sociale myndigheder og hospitalsvæsenet.

En børnesagkyndig undersøgelse kan være mindre omfattende, hvis der efter en skønmæssig vurdering ikke er behov for en tilbundsående undersøgelse af samtlige forhold og familierelationer. Også sådanne

mindre omfattende undersøgelser omfatter som udgangspunkt en inddragelse af samtlige parter i sagen, og at samspillet mellem barnet og samværsberettigede observeres. Det beror på undersøgerens vurdering af den konkrete sag, om der herudover skal foretages yderligere undersøgelser.

Der findes vejledende retningslinier, der er udsendt af Dansk Psykolog Forening for undersøgelser og erklæringer i sager om forældremyndighed og samvær. Familienstyrelsen har i forhold til samværsager udtalt, at disse retningslinier indeholder en fyldestgørende redegørelse for de oplysninger og vurderinger, som en børnesagkyndig erklæring bør indeholde.

Der henvises til betænkningens afsnit 4.3.1.

2.2.2. Udvalget om Forældremyndighed og Samværs overvejelser

Udvalget om Forældremyndighed og Samvær har i sine overvejelser om, hvordan høringsreglerne i lov om forældremyndighed og samvær kan tilpasses høringsreglerne i den sociale lovgivning, taget udgangspunkt i, at styrkelse af barnets perspektiv ikke så meget er et spørgsmål om at harmonisere reglerne i forhold til et andet regelsæt, men snarere må være båret af et ønske om at tilvejebringe det konkrete børneperspektiv og dermed opnå et så kvalificeret grundlag for at træffe afgørelser på området som muligt.

Det er udvalgets opfattelse, at det er en grundlæggende (menneske)ret for barnet at kunne komme til orde i sager, der berører dets liv. Lige så væsentligt er det, at barnet ikke tvinges til at deltage i en samtale. Barnet vil således kunne tilkendegive over for statsforvaltningen eller dommeren, at det ikke ønsker at fremkomme med sine synspunkter. Det afgørende er, at barnet – hvis det ønsker det – har mulighed for at komme til orde, eller at barnets perspektiv utvivlsomt belyses på anden måde. I sager vedrørende yngre børn, op til ca. 7 år, vil det ofte være vanskeligt at få barnets synspunkter frem ved en egentlig ”samtale” med barnet. Barnets perspektiv må for disse børns vedkommende ofte søges tilvejebragt på anden måde, f.eks. ved en børnesagkyndigs deltagelse i sagsbehandlingen, en børnesagkyndig undersøgelse eller vurdering, erklæringer fra daginstitutioner eller andre professionelle, der har et godt kendskab til barnet mv.

Udvalget peger på, at der også vil være situationer, hvor barnet ikke skal inddrages. Det kan tænkes, at barnet flere gange er blevet inddraget af myndighederne om de samme spørgsmål, og at barnet er så belastet af situationen, at barnet lider skade. Dette vil f.eks. kunne dokumenteres ved udtalelser fra psykolog, egen læge eller i øvrigt være tydeligt på baggrund